

بررسی میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال ورودی سال ۸۹-۹۰

فریده رفیعی مقدم^۱
الهه جعفری مفرد طاهری^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۲/۱۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۹/۸

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به تعیین اضطراب کتابخانه‌ای و بررسی راه‌های کاهش آن در انواع جنسیت و مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشکده‌های مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال می‌پردازد.
روش پژوهش: روش پژوهش پیمایشی توصیفی است. برای بررسی اضطراب کتابخانه‌ای از پرسش‌نامه باستیک استفاده شده و جهت بررسی متغیرهای پژوهش از آزمون لون برای برابری همگونی واریانس‌ها، آزمون T برای مقایسه میانگین دو متغیر مستقل، آزمون ANOVA برای برابری میانگین یک متغیر در چند گروه مستقل مورد استفاده قرار گرفته است. پس از نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده، از بین ۴۵۸۹ نفر ورودی سال اول تعداد ۳۵۴ نفر دانشجوی دختر و پسر مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد انتخاب شدند.

یافته‌های پژوهش: یافته‌ها در زمینه بررسی تفاوت‌های جنسیتی نشان داد که اضطراب کتابخانه‌ای خانم‌ها از آقایان بیشتر و به ترتیب ۲/۹۹۶ و ۲/۸۴۱۶ درصد است ولی از نظر سنی و سطوح آشنایی با رایانه اضطراب آنها تقریباً یکسان است. مقطع تحصیلی نیز تأثیری بر اضطراب ندارد ولی در سیستم کتابخانه‌ای قفسه بسته به نسبت قفسه باز که به ترتیب ۲/۹۸۹۲ و ۲/۸۵۸۰ درصد است و نظام مخزن کارتی به نسبت رایانه‌ای که به ترتیب ۳/۰۴۹ و ۲/۸۸۱۴ درصد است اضطراب بیشتری وجود دارد. بیشترین میانگین اضطراب در دانشکده فنی مهندسی و دانشکده شیمی و کمترین اضطراب در دانشکده علوم انسانی و علوم و فنون دریایی است. عضویت در کتابخانه قبل و بعد از ورود به دانشگاه تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای ندارد.

نتایج پژوهش: بر اساس یافته‌ها و با در نظر گرفتن نمره اضطراب کتابخانه‌ای که در این پژوهش تعریف شده است، اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان ورودی نیم سال اول ۸۹-۹۰ در مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در سطح متوسط قرار می‌گیرد.

کلیدواژه: اضطراب؛ دانشگاه آزاد؛ دانشجویان؛ کتابخانه‌های دانشگاهی

مقدمه

دانشجویان تازه وارد دانشگاه‌ها با مسائلی روبرو می‌شوند که نیاز به استقلال در پژوهش و اجبار در یافتن منابع مورد نیاز در کتابخانه‌ها از آن جمله‌اند. از سویی دیگر برای انجام پژوهش‌های دانشگاهی لازم است دانشجویان مهارت‌های خاصی را کسب نمایند. به همین منظور دانشگاه‌ها جلساتی را برای آموزش نحوه‌ی استفاده از کتابخانه اختصاص می‌دهند تا دانشجویان سال اول را با شیوه‌های پژوهش و منابع اطلاعات آشنا سازند. پیشرفت فن آوری رسانه‌ای و اینترنت موجب شده است که این‌گونه جلسات آموزشی، بیشتر به آموزش‌های رایانه‌ای برای این منظور تبدیل گردد. یکی از اهداف آموزش چه آموزش سنتی و یا مبتنی بر مهارت‌های رایانه‌ای، آن است که به دانشجویان شیوه استفاده بهتر از کتابخانه را آموزش دهند ولی با وجود آموزش‌های لازم،

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال fariderafiee@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی ejt-2009@yahoo.com

بسیاری از دانشجویان در هنگام استفاده از کتابخانه احساس ناراحتی می‌کنند و در هنگام استفاده از امکانات کتابخانه دچار دستپاچگی، دلهره و تشویش می‌شوند که از این حس به عنوان اضطراب کتابخانه‌ای یاد می‌شود (خدیدی، ۱۳۸۳). به طور کلی اضطراب بیانگر حالت هیجانی نامطلوبی است که محصول کشمکش‌های روانی افراد می‌باشد و مشخصه‌ی بارز آن ترس و بیم از وقوع حوادث آینده است. (استات^۱، ۱۹۹۰). این عبارت در واقع برای نشان دادن احساساتی مانند ترس، نگرانی، ناآرامی، تهدید و نداشتن آسودگی خاطر بکار می‌رود که کاربران کتابخانه، به ویژه آن‌هایی که برای نخستین بار به کتابخانه وارد می‌شوند تجربه می‌کنند. (هارنت^۲، ۲۰۰۵)

علل اضطراب کتابخانه‌ای عبارتند از:

- نداشتن اطلاعات از کتابخانه، احساس عدم کفایت، ترس از سوال کردن.

- تحت تاثیر فضای کتابخانه قرار گرفتن.

- آگاهی نداشتن از سازماندهی کتابخانه. (ندانستن اینکه انواع منابع اطلاعات در کجا قرار گرفته‌اند و چه چیزی را باید جستجو کرد).

- نداشتن اعتماد به نفس و اینکه از کجا باید تحقیق را آغاز نمود؟

فرد مضطرب دارای احساس عدم اطمینان، درماندگی، و برانگیختگی فیزیولوژیکی و تحریک پذیری است (آزاد احیایی، ۱۳۸۶). برای کاربرانی که دارای سطح بالایی از اضطراب کتابخانه‌ای هستند، استفاده از کتابخانه یک تجربه منفی است. این افراد در کتابخانه اغلب نشانه‌های زیادی از اضطراب را از خود بروز می‌دهند. برای مثال، ممکن است این مراجعہ کنندگان هنگام تلاش برای یافتن کتاب یا نشریات ادواری از نقشه‌ها و علائم چشم پوشی کرده، دستورالعمل‌ها را به اشتباه متوجه شوند. این افراد حتی از درخواست کمک نیز خودداری می‌کنند یا سریعاً از انجام تحقیق دست می‌کشند (کیفر^۳، ۱۹۹۳)

انواع زیادی از اضطراب‌های دانشگاهی شامل اضطراب رایانه‌ای، پژوهشی، آماری، ریاضی، اطلاعاتی، نوشتاری، زبان‌های خارجی و عمومی امتحان، کتابخانه‌ای، محیطی و... شناخته شده‌اند.

بیان مساله

بهره‌گیری از کتابخانه در صورتی امکان پذیر است که مراجعہ کننده در موقعیتی قرار گیرد که بتواند به راحتی ذهن خود را متمرکز سازد و به انجام تحقیق خود بپردازد. اگر کتابخانه این موقعیت را برای کاربران به وجود نیورد نتیجه‌ای غیر از سردرگمی و اتلاف وقت مراجعہ کننده ندارد. بنابراین اضطراب کتابخانه‌ای یک احساس یا موقعیت ناخوشایند است که دانشجویان هنگامی که در حال استفاده از کتابخانه هستند یا در نظر دارند از آن استفاده کنند، تجربه می‌کنند. (جیانو و آنوگبوزی^۴، ۱۹۹۹).

اضطراب کتابخانه‌ای محدودیت زمانی و مکانی دارد و نشانه‌های آن تنها زمانی ظاهر می‌شود که دانشجویان در کتابخانه هستند یا در نظر دارند که از کتابخانه بازدید کنند، اضطراب کتابخانه‌ای بیشتر یک نوع اضطراب بر اساس وضع و حالت است. (اسپیل و برگر آنتوان^۵، ۲۰۰۷)

اضطراب یکی از شاخصه‌های زندگی بشرامروزی است. به تعبیر دیگر اضطراب کنترل شده و معتدل لازمه‌ی پویایی حیات بشر و مقوله‌ای طبیعی برای نیل به اهداف و تکامل بشری است. (علم‌الهدایی، ۱۳۷۹).

کاربرانی که اضطراب کتابخانه‌ای دارند، هنگام انجام مراحل مختلف جست و جوی اطلاعات، واکنش‌های مداخله‌ای بیشتری را تجربه می‌کنند و همین‌طور، تمایل دارند که انرژی و تمرکز کمتری را معطوف به کار خود کنند. بنابراین از روند یادگیری این کاربران نیز جلوگیری می‌شود. (ملون^۶، ۲۰۰۴).

برای ارائه نوعی خدمات کتابخانه‌ای که نیازهای همه مراجعان را برآورده سازد لازم است سرچشمه‌ی اضطراب کتابخانه‌ای را درک کنیم، افراد در معرض این اضطراب را شناسایی کنیم و از اقداماتی که اثرات آن را به کمترین حد می‌رسانند آگاه شویم. پژوهش در زمینه میزان کمک گرفتن دانشجویان از کتابداران در انجام تحقیقات کتابخانه‌ای حاکی از آن است که دانشجویان

1- statt

2- Harnet

3- Keefer

4- Jiao&Onwuegbuzie

5- Spielberger& Anton

6- Mellon

از بین همکلاسی‌ها، خویشان و کتابداران کمترین سهم رادرکمک گرفتن به کتابداران اختصاص داده‌اند و علت آن را عدم توانایی و تخصص کتابدار دانسته‌اند. آیا واقعاً این تنها دلیل آنان بوده است یا عامل پنهان دیگری در این میان وجود دارد؟ برای روشن شدن مساله، این پژوهش به بررسی میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان ورودی نیم سال اول ۸۹-۹۰ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال می‌پردازد.

پیشینه‌ها

خدیوی؛ عابدی؛ شعبانی (۱۳۸۳): پژوهش بر روی نمونه‌ای شامل ۲۸۰ نفر دانشجوی دختر و پسر دانشگاه اصفهان انجام گرفت. این افراد از دانشکده‌های هفت گانه دانشگاه اصفهان به طور تصادفی انتخاب شدند. پرسش نامه براساس پرسشنامه اضطراب کتابخانه‌ای باستیک و انطباق با محیط فرهنگی دانشگاه‌های ایران و سؤالات بخش اضطراب منابع الکترونیک براساس سؤالات مورد نیاز محیط دانشگاهی ایران تهیه گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که میزان آشنایی دانشجویان دانشگاه اصفهان با منابع الکترونیک و میزان آشنایی آنها با کاربرد کامپیوتر پایین‌تر از حد معیار است، اما میزان اضطراب کتابخانه‌ای و منابع الکترونیک (برگه دان رایانه‌ای، استفاده از اینترنت و رایانه) در میان آنها در حد معمول است. مواردی از قبیل نظام مخزن کتابخانه، نقش عوامل جمعیت‌شناختی مانند: سن، جنسیت، و نقش عوامل دانشگاهی مانند: سال تحصیلی، و آشنایی قبلی با رایانه در ارتباط با این موضوع نیز در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است.

جوکار؛ طاهریان (۱۳۸۷): در پژوهش خود به بررسی میزان اضطراب کتابخانه‌ای استفاده کنندگان کتابخانه میرزای شیرازی دانشگاه شیراز و نیز مقایسه آن بر اساس متغیرهای جنسیت، مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌ی (کتابداری و غیر کتابداری) و نیز استفاده یا عدم استفاده از کتابخانه قبل از ورود به دانشگاه پرداخته است. نمونه پژوهش شامل ۲۸۵ نفر از دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی بود که از ۲۷۸ پاسخ دهنده به ترتیب ۲۲/۷ و ۷۷/۳ درصد مردان و زنان، ۸۵/۶ و ۱۴/۴ درصد مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، ۸۵/۴ و ۱۴/۶ درصد رشته‌های کتابداری و غیر کتابداری بوده‌اند. همچنین ۸۲/۲ درصد نمونه، قبل از ورود به دانشگاه از کتابخانه استفاده می‌کرده‌اند و ۱۷/۸ درصد استفاده نمی‌کرده‌اند.

حریری؛ نعمتی (۱۳۸۸): هدف از انجام این تحقیق تشریح و تعیین اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده علوم و توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران است. این پژوهش با استفاده از روش پیمایشی به بررسی وضعیت اضطراب کتابخانه‌ای و معیارهای فرعی آن با توجه به جنسیت، مقطع تحصیلی و پایه‌های مختلف تحصیلی در دانشجویان مورد بررسی می‌پردازد. نمونه‌ی مورد نظر تحقیق به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده است که شامل ۳۱۱ نفر از دانشجویان زن و مرد دوره‌های روزانه مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده علوم توانبخشی می‌باشد. بر اساس یافته‌ها و در نظر گرفتن سطوح اضطراب کتابخانه‌ای در این پژوهش اضطراب دانشجویان این دانشکده در سطح متوسط قرار می‌گیرد.

انور و همکاران^۱ (۲۰۰۴): اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان کویتی را با استفاده از مقیاس سنجش اضطراب کتابخانه‌ای باستیک مورد مطالعه قرار داد. این پژوهش در میان ۱۴۵ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی رشته‌های علوم زیستی در کویت صورت پذیرفت این پژوهشگر مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای را با توجه به شرایط فرهنگی دانشگاه و محیط مورد بررسی قرار داد و ویرایش کرد زیرا این مقیاس به طور قابل توجهی به در نظر گرفتن شرایط دانشجویی آمریکایی ایجاد گردیده است و پس از سنجش پایایی و روایی آن، مقیاس به همراه سه مورد از اطلاعات جمعیت‌شناختی جنسیت، زبان آموزشی در مدرسه، استفاده از کتابخانه‌های آموزشی به عنوان ابزار سنجش مورد استفاده قرار گرفت. حذف چندین گویه و ویرایش بعضی از کلمات از نظر نگارشی با توجه به شرایط مکان مورد بررسی از جمله این اصلاحات است.

دمات^۱ (۲۰۰۵): در پژوهش خوددر ایالات متحده ضمن توصیف یک عنصر آموزش کتابخانه‌ای که در برنامه‌ی غنی‌سازی مهارت‌های بخش انگلیسی برای دانشجویان تازه وارد دانشگاه با نمره‌های پایین گنجانده شده بود، به اهمیت آموزش کتابخانه به عنوان یک جزء مهم در برنامه‌های توسعه برای دانشجویان تازه وارد دانشکده که خطرپذیری بالا دارند، و نیز معرفی برنامه‌های سواد اطلاعاتی برای این دانشجویان اشاره نموده است.

فند^۲ (۲۰۰۵): این پژوهش به بررسی اثرات احتمالی «آموزش سواد اطلاعاتی» بر حالت اضطراب به طور کلی و اضطراب کتابخانه‌ای بطور خاص می‌پردازد. جمعیت مورد مطالعه، دانشجویان بین‌المللی بودند که در دانشکده از منابع استفاده می‌کردند. در این بررسی از دو گروه دانشجویان بین‌المللی که در دوره‌ی انگلیسی برای گونه‌های دیگر زبانها شرکت کرده بودند استفاده شد. هر دانشجو مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای بوستیک و نیز پرسش‌نامه‌ی اضطراب وضعی - صفتی اسپیلبرگر را پر کرد تا میزان اضطراب پیش و پس از فرایند ارزیابی شود. تحقیقی به دانشجویان محول شده بود که طی آن می‌بایست از منابع کتابخانه استفاده می‌کردند. نتایج این تحلیل تأیید کرد که آرایه‌ی آموزش سواد اطلاعاتی در زمانی که دانشجویان موظف به استفاده از منابع کتابخانه هستند با کاهش اضطراب کتابخانه‌ای و وضعی مرتبط است.

مرکلی^۳ (۲۰۰۹): هدف این پژوهش بررسی ماهیت ارتباط میان تمایل دانشجویان به تفکر انتقادی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای می‌باشد. هم‌چنین از روش‌های مختلط در بررسی رابطه‌ی تفکر انتقادی و اضطراب کتابخانه‌ای در میان دانشجویان کارشناسی در فرایند جستجوی اطلاعات در یک دانشگاه پژوهشی در شمال شرقی ایالات متحده آمریکا استفاده شده است. شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۱۳۷ دانشجوی کارشناسی بودند که در دوره‌ی مهارت‌های کتابخانه و تحقیق نام‌نویسی کرده بودند.

پرسش‌های پژوهش

۱. آیا بین متغیرهای جنس و سن و اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال اختلاف معناداری وجود دارد؟
۲. آیا بین متغیرهای دانشگاهی دانشکده‌ها، میزان آشنایی با رایانه، نظام مخزن کتابخانه، نوع دسترسی به منابع و اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال اختلاف معناداری وجود دارد؟
۳. آیا بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویانی که قبل از ورود به دانشگاه از کتابخانه استفاده می‌کردند و دانشجویانی که از کتابخانه استفاده نمی‌کردند اختلاف معناداری وجود دارد؟
۴. میزان شیوع اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در نیم سال اول ۸۹-۹۰ چقدر است؟

روش پژوهش

حجم نمونه و جامعه آماری: برای انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. برای تعیین حجم نمونه نیز در ابتدا طی یک مطالعه‌ی مقدماتی واریانس اضطراب کتابخانه‌ای تعیین شده و با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه معادل ۳۵۴ نفر انتخاب شدند.

$$n = N Z^2 pg / D^2(N-1) + Z^2 pg$$

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال ورودی نیم سال اول

۸۹-۹۰ در نه دانشکده می‌باشد که شامل دانشکده‌های: علوم پایه، علوم زیستی، علوم و فنون دریایی، شیمی، فنی و مهندسی،

مدیریت، زبانهای خارجه، الهیات و علوم انسانی است.

ابزار گردآوری اطلاعات: پرسش‌نامه‌ی مورد استفاده با استناد به پژوهش انجام شده در سال ۱۳۸۳ توسط دو تن از استادان رشته‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان تدوین گردیده است. معیار اصلی پژوهش دانشگاه اصفهان پرسش‌نامه استاندارد شده طرح تحقیقاتی باستیک با عنوان اضطراب کتابخانه‌ای ایالات متحده آمریکا (۱۹۹۲) بوده است. در پرسش‌نامه جدید برخلاف

پژوهش پیشین (دانشگاه اصفهان) به جهت اثر بخشی بر ذهنیات و دیدگاه دانشجویان برای ارائه‌ی نظر واقعی آنان، افعال مثبت جایگزین افعال منفی شده است و روایی آن از نظر کارشناسان فن بلاشکال و قابل بررسی بود و پایایی آن براساس فرمول آلفای کرونباخ محاسبه شد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری توصیفی نظیر فراوانی و درصد و همچنین آزمون لئون برای بررسی همگونی واریانس‌ها و به دلیل اینکه در متغیرهای جنس، مقطع تحصیلی، عضویت در کتابخانه قبل و بعد از ورود به دانشگاه، نوع دسترسی به منابع و نظام مخزن کتابخانه دارای ماهیت دوارزشی هستند از آزمون t استفاده شده و چون متغیرهای سن، میزان آشنایی با رایانه و دانشکده‌های مختلف داری ماهیت چند ارزشی هستند از آزمون ANOVA استفاده شده است. روایی پرسش نامه: در توجیه روایی اطلاعات جمع آوری شده می‌توان گفت روایی اطلاعات جمع آوری شده از نظر کارشناسان فن بلاشکال و قابل بررسی بود و سوالات مرتبط و شیوا بیان شده بود. پایایی پرسش نامه: جهت تعیین پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که حاصل آن عدد ۸۵۶ هزارم را نشان داد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

سوال اول پژوهش: آیا بین متغیرهای جنسیت و سن و اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال اختلاف معناداری وجود دارد؟

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار اضطراب جنسیت دانشجویان مورد پژوهش

اضطراب				
جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
مرد	۱۰۷	۲/۸۴۱۶	۰/۳۲۶۸۳	۰/۰۳۱۶۰
زن	۲۴۳	۲/۹۹۶۰	۰/۳۸۲۳۶	۰/۰۲۴۵۳

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین اضطراب دانشجویان خانم و آقا به ترتیب ۲/۹۹۶ و ۲/۸۴۱۶ درصد می‌باشد. با توجه به مقدار انحراف معیار اضطراب خانم‌ها، پراکندگی میزان اضطراب خانم‌ها از آقایان بیشتر است. و با توجه به آزمون t برای برابری میانگین دو متغیر مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ درصد است و این بدان معنا است که دانشجویان خانم و آقا اضطراب کتابخانه‌ای یکسانی ندارند.

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان مورد پژوهش

اضطراب								
سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای میانگین‌ها		میانگین	ماکزیمم
					حد پایین	حد بالا		
۱۸ تا ۲۰	۹۳	۲/۹۲۳۲	۰/۳۰۶۴۶	۰/۰۳۱۷۸	۲/۸۶۰۱	۲/۹۸۶۳	۲/۳۹	۳/۸۹
۲۰ تا ۲۲	۱۲۸	۲/۹۶۰۸	۰/۳۷۵۵۶	۰/۰۳۳۲۰	۲/۸۹۵۱	۳/۰۲۶۵	۲/۰۷	۳/۸۹
۲۲ به بالا	۱۲۹	۲/۹۵۵۲	۰/۴۱۳۰۴	۰/۰۳۶۳۷	۲/۸۸۳۳	۳/۰۲۷۲	۲/۲۵	۴/۳۳
کل	۳۵۰	۲/۹۴۸۸	۰/۳۷۲۶۹	۰/۰۱۹۹۲	۲/۹۰۹۶	۲/۹۸۷۹	۲/۰۷	۴/۳۳

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین اضطراب پاسخگویان در هر سه رده سنی تقریباً یکسان است. و با توجه به آزمون لئون برای همگونی واریانس‌ها و آزمون t مقدار سطح معناداری هر دو آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ درصد است و این بدان معنا است که دانشجویان با گروه‌های سنی مختلف میانگین اضطراب یکسانی دارند.

سوال دوم پژوهش: آیا بین متغیرهای دانشگاهی دانشکده‌ها، میزان آشنایی با رایانه، نظام مخزن کتابخانه نوع دسترسی به منابع و اضطراب کتابخانه ای اختلاف معناداری وجود دارد؟

جدول ۳- میانگین و انحراف معیار اضطراب مقطع تحصیلی دانشجویان مورد پژوهش

اضطراب				
خطای معیار میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	مقطع تحصیلی
۰/۰۲۳۹۱	۰/۳۷۵۰۰	۲/۹۶۹۳	۲۴۶	اول کارشناسی
۰/۰۳۵۷۳	۰/۳۶۴۳۶	۲/۹۰۰۳	۱۰۴	اول کارشناسی ارشد

همان طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود میانگین اضطراب دانشجویان مورد پژوهش در مقطع تحصیلی اول کارشناسی و اول کارشناسی ارشد به ترتیب ۲/۹۶۹۳ و ۲/۹۰۰۳ درصد می‌باشد. و با توجه به آزمون t سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ درصداست و این بدان معناست که مقطع تحصیلی تاثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان ندارد و میانگین اضطراب دانشجویانی که در سال اول کارشناسی و سال اول کارشناسی ارشد تحصیل می‌کنند یکسان است.

جدول ۴- میانگین و انحراف معیار سیستم کتابخانه دانشکده‌های مورد پژوهش

اضطراب				
خطای معیار میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	سیستم کتابخانه دانشکده
۰/۰۳۲۴۳	۰/۳۲۷۵۴	۲/۸۵۸۰	۱۰۲	قفسه باز
۰/۰۲۶۱۳	۰/۳۸۷۶۲	۲/۹۸۹۲	۲۲۰	قفسه بسته

همان طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود میانگین اضطراب برای دانشجویانی که سیستم کتابخانه‌ی آن‌ها قفسه باز است ۲/۸۵۸۰ درصد می‌باشد و برای دانشجویان که سیستم کتابخانه‌ی آن‌ها قفسه بسته است ۲/۹۸۹۲ درصد می‌باشد، با توجه به آزمون t مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ درصداست و این بدان معناست که نوع دسترسی به منابع بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تاثیر دارد و میانگین اضطراب دانشجویان در کتابخانه با سیستم قفسه بسته بیشتر است.

جدول ۵- میانگین و انحراف معیار سیستم برگه دان کتابخانه دانشکده‌های مورد پژوهش

اضطراب				
خطای معیار میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	سیستم برگه‌دان
۰/۰۳۲۰۰	۰/۴۰۶۰۲	۳/۰۰۴۹	۱۶۱	کارتی
۰/۰۲۷۳۳	۰/۳۳۲۵۱	۲/۸۸۱۴	۱۴۸	رایانه ای

همان طور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود اختلاف بین میانگین اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویانی که سیستم کتابخانه‌ی آن‌ها کارت‌ای است و دانشجویانی که سیستم کتابخانه‌ی آن‌ها رایانه ای است معنادار است. یعنی نظام بازیابی اطلاعات بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تاثیر دارد و میانگین اضطراب دانشجویانی که سیستم کتابخانه آن‌ها کارت‌ای است، بیشتر است. با توجه به آزمون t مقدار سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ درصداست و این بدان معناست که نوع نظام مخزن کتابخانه بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تاثیر دارد و میانگین اضطراب دانشجویانی که نظام مخزن کتابخانه آن‌ها کارت‌ای است، بیشتر است.

جدول ۶- میانگین و انحراف معیار میزان آشنایی دانشجویان مورد پژوهش با رایانه

اضطراب								
ماکزیمم	مینیمم	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای میانگین‌ها		خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	سابقه آشنایی بارایانه
		حد بالا	حد پایین					
۴	۲/۰۷	۲/۹۷۲۱	۲/۸۳۷۴	۰/۰۳۴۰۱	۰/۳۷۵۷۰	۲/۹۰۴۷	۱۲۲	زیاد
۴/۳۳	۲/۲۵	۳/۰۲۵۱	۲/۹۱۹۵	۰/۰۲۶۷۷	۰/۳۷۰۹۳	۲/۹۷۲۳	۱۹۲	متوسط
۳/۶۸	۲/۱۴	۳/۱۱۴۹	۲/۸۲۱۱	۰/۰۷۱۷۳	۰/۳۸۶۲۶	۲/۹۶۸۰	۲۹	کم
۴/۳۳	۲/۰۷	۲/۹۸۷۶	۲/۹۰۸۲	۰/۰۲۰۲۱	۰/۳۷۴۲۰	۲/۹۴۷۹	۳۴۳	کل

همان طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود میانگین و انحراف معیار اضطراب دانشجویان مورد پژوهش در هر سه سطح آشنایی با رایانه تقریباً یکسان است و با توجه به آزمون t سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ درصد است و بیانگر این است که میزان اضطراب دانشجویان در جامعه مورد بررسی تفاوت معناداری ندارد و یکسان است.

جدول ۷- میانگین و انحراف معیار دانشکده‌های مورد پژوهش

ماکزیمم	مینیمم	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای میانگین‌ها		خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دانشکده
		حد بالا	حد پایین					
۳/۸۲	۲/۳۶	۳/۱۴۹۷	۲/۹۲۶۳	۰/۰۵۵۵۴	۰/۳۸۴۷۶	۳/۰۳۸۰	۴۸	علوم پایه
۴/۳۳	۲/۳۶	۲/۹۵۴۷	۲/۷۰۰۰	۰/۰۶۲۶۵	۰/۳۷۰۶۵	۲/۸۲۷۳	۳۵	علوم و فنون دریایی
۳/۸۹	۲/۳۷	۳/۰۱۶۶	۲/۷۷۳۸	۰/۰۵۹۷۴	۰/۳۵۳۶۴	۲/۸۹۵۲	۳۵	علوم زیستی
۳/۸۵	۲/۰۷	۲/۹۷۸۶	۲/۸۲۳۸	۰/۰۳۸۸۷	۰/۳۴۷۶۹	۲/۹۰۱۲	۸۰	مدیریت و علوم اجتماعی
۳/۸۶	۲/۳۶	۳/۲۶۸۸	۳/۰۲۴۹	۰/۰۶۰۱۸	۰/۳۷۰۹۷	۳/۱۴۶۹	۳۸	فنی و مهندسی
۳/۲۷	۲/۴۸	۲/۹۹۶۹	۲/۷۲۹۴	۰/۰۶۳۴۱	۰/۲۶۹۰۳	۲/۸۶۳۱	۱۸	الهیات
۴	۲/۴۳	۳/۱۷۲۸	۲/۸۵۳۸	۰/۰۷۷۶۰	۰/۴۰۳۲۲	۳/۰۱۳۳	۲۷	زبان خارجه
۳/۸۹	۲/۴۳	۳/۲۹۳۳	۲/۹۴۸۸	۰/۰۸۳۴۶	۰/۴۱۷۳۱	۳/۱۲۱۱	۲۵	شیمی
۳/۶۱	۲/۱۴	۲/۸۹۳۱	۲/۷۱۳۹	۰/۰۴۴۴۲	۰/۲۹۴۶۴	۲/۸۰۳۵	۴۴	علوم انسانی
۴/۳۳	۲/۰۷	۲/۹۸۷۹	۲/۹۰۹۶	۰/۰۱۹۹۲	۰/۳۷۲۶۹	۲/۹۴۸۸	۳۵۰	کل

همان طور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود شاخص‌های مختلف میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان مورد پژوهش دانشکده‌های مختلف آمده است که نشان می‌دهد: متوسط میزان اضطراب در تمامی دانشکده‌ها (باتوجه به امتیاز دهی گزینه‌ها حدود مقدار ۳) متوسط است. به طوری که این متوسط در دانشکده فنی و مهندسی بیشترین مقدار و در دانشکده علوم انسانی کمتر از بقیه می‌باشد و با توجه به آزمون t سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ درصد است و این بدان معنا است که دانشجویان با دانشکده‌های مختلف اضطراب یکسانی ندارند و اضطراب دانشجویان در دانشکده علوم انسانی و علوم و فنون دریایی از بقیه دانشکده‌ها کمتر و در دانشکده فنی و مهندسی از بقیه دانشکده‌ها بیشتر می‌باشد.

سوال سوم پژوهش: آیا بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویانی که قبل از ورود به دانشگاه از کتابخانه استفاده می‌کردند و دانشجویانی که از کتابخانه استفاده نمی‌کردند اختلاف معناداری وجود دارد؟

جدول ۸- میانگین و انحراف معیار اضطراب دانشجویان مورد پژوهش عضو کتابخانه

اضطراب				
خطای معیار میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	آیا قبل از ورود به دانشگاه عضو کتابخانه بوده اید
۰/۰۲۳۴۷	۰/۳۷۴۸۴	۲/۹۲۷۶	۲۵۵	بله
۰/۰۳۸۹۳	۰/۳۶۷۲۳	۳/۰۱۳۶	۸۹	خیر

همان طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود میانگین اضطراب دانشجویان مورد پژوهشی که قبل از ورود به دانشگاه در کتابخانه عضو نبوده‌اند ۳/۰۱۳۶ درصدی باشد و این میانگین بیشتر از میانگین اضطراب دانشجویان مورد پژوهشی است که قبل از ورود به دانشگاه در کتابخانه عضویت داشته‌اند ولی پراکندگی میزان اضطراب پاسخ‌گویانی که قبل از ورود به دانشگاه در کتابخانه عضو بوده‌اند بیشتر از پراکندگی میزان اضطراب پاسخ‌گویانی است که قبل از ورود به دانشگاه در کتابخانه عضو نبوده‌اند و با توجه به آزمون t مقدار سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ درصد است و این بیانگر آن است که میانگین اضطراب در هر دو گروه یکسان است. سوال چهارم پژوهش: میزان شیوع اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال چقدر است؟

جدول ۹- میانه و میانگین نمره اضطراب دانشجویان مورد پژوهش

اضطراب	
۲/۹۴۸۸	میانگین
۲/۸۹۲۹	میانه
۰/۳۷۲۶۹	انحراف معیار
۰/۱۳۹	واریانس
۰/۵۹۹	چولگی
۰/۱۳۰	خطای معیار چولگی
۰/۱۴۰	کشیدگی
۰/۲۶۰	خطای معیار کشیدگی
۲/۰۷	مینیمم
۴/۳۳	ماکزیمم

همان طور که در جدول شماره ۹ مشاهده می‌شود نظر به امتیاز دهی پاسخ‌ها (نمره ۱: میزان اضطراب خیلی کم تا نمره ۵: میزان اضطراب خیلی زیاد)، با توجه به مقدار میانه، نیمی از نمره اضطراب دانشجویان زیر ۲/۸۹۲۹ درصدی باشد. یعنی نیمی از دانشجویان حین مطالعه در کتابخانه از اضطراب متوسط به پایین و نیمی دیگر از متوسط به بالا برخوردارند. طبق مقدار چولگی، توزیع نمره اضطراب دانشجویان چوله به راست است. یعنی بیشترین میزان اضطراب کمتر از متوسط و دقیق‌تر از سطح کم تا متوسط بوده است.

از مقدار ماکزیمم اضطراب دانشجویان (۴/۳۳ درصد) چنین بر می‌آید که بیشترین سطح اضطراب گزینه زیاد می‌باشد. به این معنا که تعداد دانشجویان با اضطراب زیاد از همه بیشتر بوده است.

نمره اضطراب دانشجویان به صورت زیر به پنج دسته تقسیم شده‌اند:

- (۱) نمره ۱ تا ۱/۵، اضطراب بسیار کم
- (۲) نمره ۱/۵۱ تا ۲/۵، اضطراب کم
- (۳) نمره ۲/۵۱ تا ۳/۵، اضطراب در حد متوسط
- (۴) نمره ۳/۵۱ تا ۴/۵، اضطراب زیاد
- (۵) نمره ۴/۵۱ تا ۵، اضطراب بسیار زیاد

جدول ۱۰- توزیع و درصد فراوانی اضطراب دانشجویان مورد پژوهش

اضطراب	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
کم	۳۱	۸/۹	۸/۹
متوسط	۲۹۰	۸۲/۹	۹۱/۷
زیاد	۲۹	۸/۳	۱۰۰

همان طور که در جدول شماره ۱۰ مشاهده می‌شود هیچ کدام از دانشجویان در حد بسیار کم و بسیار زیاد اضطراب ندارند. میزان شیوع اضطراب کتابخانه‌ای در اکثریت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در حد متوسط (۸۲/۹ درصد) است.

بحث و نتیجه گیری

- نتایج نشان داد که از میان ۳۵۴ نفر دانشجوی خانم و آقا/۸۱/۶۹ درصد آن‌ها خانم و ۳۰/۲ درصد آقا بوده‌اند و میانگین اضطراب دانشجویان خانم و آقا به ترتیب ۲/۹۹۶ و ۲/۸۴۱۶ درصد بوده است. پس پراگندگی میزان اضطراب خانم‌ها از آقایان بیشتر است. ولی در پژوهش‌های مشابه همچون شعبانی، خدیوی (۱۳۸۳) و جوکار، طاهریان (۱۳۸۷) جنسیت تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای نداشته است. در پژوهش‌های جیانو و انوگیوزی (۱۹۹۶) و انور و همکاران (۲۰۰۴) جنسیت می‌تواند بر اضطراب کتابخانه‌ای تأثیر گذار باشد.

- میانگین اضطراب دانشجویان در رده سنی ۱۸ تا ۲۰ سال ۲/۹۲۷۶ درصد، ۲۰ تا ۲۲ سال ۲/۹۶۰۸ درصد و ۲۲ به بالا ۲/۹۵۵۲ درصد می‌باشد، میانگین اضطراب در هر سه رده سنی تقریباً یکسان است پس دانشجویان با گروه‌های سنی مختلف میانگین اضطراب یکسانی دارند. در نتیجه با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر سن تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای ندارد ولی در پژوهش مشابه همچون خدیوی و شعبانی (۱۳۸۳) بیشترین اضطراب کتابخانه‌ای در رده سنی ۲۰ تا ۲۲ سال بوده است.

- میانگین اضطراب مقطع تحصیلی دانشجویان در سطح کارشناسی و کارشناسی ارشد به ترتیب ۲/۹۶۹۳ و ۲/۹۰۰۳ درصد است پس مقطع تحصیلی تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان ندارد. در مورد مشاهده شده با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر مقطع تحصیلی تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای ندارد ولی در پژوهش مشابه همچون جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) اضطراب کتابخانه‌ای در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد از کارشناسی بالاتر بوده است.

- میانگین اضطراب دانشجویان در مورد آشنایی با رایانه در سطح زیاد ۲/۹۰۴۷ درصد در سطح متوسط ۲/۹۷۲۳ درصد و در سطح کم ۲/۹۶۸۰ درصد می‌باشد پس میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان در هر سه سطح آشنایی با رایانه یکسان است. بنابراین با توجه به یافته‌های پژوهش مشاهده می‌شد که آشنایی با رایانه تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای ندارد ولی در پژوهش مشابه همچون خدیوی و شعبانی (۱۳۸۳) میزان آشنایی با رایانه پایین تر از حد معیار بوده است.

- میانگین اضطراب سیستم کتابخانه‌ای دانشکده در قفسه باز و بسته به ترتیب ۲/۸۵۸۰ و ۲/۹۸۹۲ درصد است و نوع دسترسی به منابع بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تأثیر دارد. پس میانگین اضطراب دانشجویانی که از سیستم کتابخانه‌ای قفسه بسته استفاده نموده‌اند بیشتر است. در مورد نوع مخزن کتابخانه، با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش مشابه همچون خدیوی و شعبانی (۱۳۸۳) در نظام قفسه بسته به نسبت قفسه باز اضطراب کتابخانه‌ای بیشتر است.

- میانگین اضطراب سیستم برگه دان کتابخانه در کارتی و رایانه‌ای به ترتیب ۳/۰۰۴۹ و ۲/۸۸۱۴ درصد است و نوع نظام مخزن کتابخانه بر اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تأثیر دارد پس میانگین اضطراب دانشجویانی که نظام مخزن کتابخانه آن‌ها کارتی است بیشتر است. در مورد نوع بازیابی اطلاعات، با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش مشابه همچون خدیوی و شعبانی (۱۳۸۳) اضطراب کتابخانه‌ای در سیستم بازیابی اطلاعات کارتی نسبت به رایانه‌ای بیشتر است.

- میانگین اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویانی که قبل از ورود به دانشگاه عضو کتابخانه بوده‌اند ۲/۹۲۷۶ درصد و میانگین اضطراب دانشجویانی که قبل از ورود به دانشگاه در کتابخانه عضویت نداشتند ۳/۰۱۳۶ درصد می‌باشد پس میانگین اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویانی که قبل از ورود به دانشگاه عضو کتابخانه بوده‌اند و دانشجویانی که عضو نبوده‌اند یکسان است. در مورد عضویت در کتابخانه قبل و بعد از ورود به دانشگاه، با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش مشابه همچون جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) عضویت تأثیری بر اضطراب کتابخانه‌ای ندارد.

- با لاترین سطح میانگین اضطراب در دانشکده فنی و مهندسی ۳/۱۴۶۹ درصد و پایین‌ترین سطح در دانشکده علوم انسانی ۲/۸۰۳۵ درصد است و با توجه به این میانگین نتیجه‌ای که حاصل شده است نشان می‌دهد که اضطراب در دانشکده فنی و مهندسی از بقیه دانشکده‌ها بیشتر و در دانشکده علوم انسانی از همه کم‌تر می‌باشد.

- با توجه به مقدار میانه، نیمی از نمره اضطراب دانشجویان زیر ۲/۸۹۲۹ درصد می‌باشد و حداکثر مقدار اضطراب دانشجویان ۴/۳۳ درصد است و هیچ کدام از دانشجویان در حد بسیار کم و بسیار زیاد اضطراب ندارند پس میزان شیوع اضطراب کتابخانه‌ای در اکثر دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در حد متوسط (۸۲/۹ درصد) می‌باشد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش‌های مشابه همچون حریری و نعمتی (۱۳۸۸) و شعبانی و خدیوی (۱۳۸۳) اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان مورد پژوهش در حد متوسط است.

پیشنهاد‌های پژوهش

سواد اطلاعاتی با سواد رایانه‌ای و اینترنتی در ارتباط است این بدان معناست که سواد رایانه‌ای و اینترنتی برای کاربران کتابخانه و کتابداران کافی نیست و لازم است که در کنار سواد رایانه‌ای و اینترنتی سواد اطلاعاتی نیز وجود داشته باشد. سواد اطلاعاتی مهارتی پیشرفته جهت شناخت، کشف، ارزیابی و کاربرد اطلاعات است که می‌تواند از طریق فن‌آوری اطلاعات و روش‌های پژوهشی معقول واز همه مهم‌تر از خلال استدلال و تشخیص منتقدانه و موشکافانه حاصل شود. پس با توجه به این رابطه تنگاتنگ، تا کاربران کتابخانه‌ها سواد اطلاعاتی نداشته باشند نمی‌توانند از سواد رایانه‌ای و اینترنتی جهت جستجوی اطلاعات بهره لازم را ببرند.

دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها از جمله مراکزی هستند که با مفهوم سواد اطلاعاتی هم‌ایندی زیادی دارند. توجه و دقت در کاربرد سواد اطلاعاتی می‌تواند تا حدودی اضطراب کتابخانه‌ای کاربران کتابخانه‌ها را کاهش دهد. اضطراب کتابخانه‌ای هم‌چنین می‌تواند بر روی میزان رضایت کاربر و انجام تحقیقات کتابخانه‌ای و متغیرهای فردی تاثیر گذار باشد و با توجه به اینکه اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در حد متوسط است با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

۱. پیشنهاد می‌شود برای دانشجویان تازه وارد تورآموزشی جهت آموزش نحوه استفاده از کتابخانه برگزار شود.
۲. پیشنهاد می‌شود برای دانشجویان تازه وارد کلاس‌های پیشرفته آشنایی با رایانه برگزار شود.
۳. پیشنهاد می‌شود کتابداران دانش سواد اطلاعاتی را که آمیخته‌ای از سواد رایانه‌ای، اینترنتی، شناخت کشف، ارزیابی و کاربرد اطلاعات است به مراجع کنندگان انتقال دهند.
۴. پیشنهاد می‌شود چنان چه برای کتابخانه‌های دانشکده‌ای مقدر باشد سیستم کتابخانه خود را به صورت قفسه باز ارائه نمایند.
۵. پیشنهاد می‌شود سیستم بازیابی اطلاعات به جای استفاده از برگه دان به صورت رایانه‌ای ارائه شود.

منابع

- احیایی، آزاد (۱۳۸۶). بررسی ارتباط میان دین‌داری و اضطراب در میان دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران پزشکی. پایان‌نامه دکتری حرفه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران پزشکی.
- جوکار، عبدالرسول. طاهریان، آمنه (۱۳۸۷). بررسی و مقایسه میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز بر اساس مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای باستیک، پژوهش‌های تربیتی و روانشناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، شماره ۴، ص ۱۳۳ تا ۱۵۹.
- حریری، نعمتی، سمیه (۱۳۸۸). سنجش اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده علوم و توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

- خدییوی، شهناز (۱۳۸۳). **مروری بر اضطراب کتابخانه‌ای در کتابخانه‌های دانشگاهی**. فصلنامه کتاب، شماره ۱۰۹، ۱ تا ۱۱۴.
- خدییوی، شهناز، شعبانی، احمد، عابدی، محمد رضا (۱۳۸۶). **بررسی اضطراب کتابخانه‌ای و منابع الکترونیک در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان**، فصلنامه مطالعات تربیتی و روانشناسی، شماره ۳، ص ۱۱۵ تا ۱۲۷.
- علم الهدایی، حسن (۱۳۷۹). **اضطراب ریاضی، مجله روانشناسی و علوم تربیتی**، جلد ۵، شماره ۱، ص ۹۹ تا ۱۱۹.
- Anwar, M. A., Al-Kandari, N.M. & Al-Qallaf, C.L. (2004) 'Use Of Bostick's Library Anxiety Scale On Undergraduate Biological Sciences Students Of Kuwait University'. *Library & Information Science Research*, 26, 266-283
- Demmot, D. M (2005). "Library Instruction For High-Risk Freshmen: Evaluating An Enrichment Program Reference Services", *Review Volume*, 33 No. 4: Pp. 418-437
- Feind, R. [on-line]. Available: [http: Overcoming speech and library anxiety. Academic Exchange Quarterly. Library and Information Science publications](http://Overcoming speech and library anxiety. Academic Exchange Quarterly. Library and Information Science publications)
- Jiao, Q.G., Onwuegbuzie, A.J. (1999) "Is Library Anxiety Important?" *Library Review*, Vol. 48, No. 6. PP. 278 282
- Harnet, M. [on-line]. available. [http: ..](http://..) "Did You Say Library Anxiety?" - Part Two March 2005
- Keefer, J.A. (1993). The hungry rat's syndrome: library anxiety, information literacy, and the academic reference Quarterly. 32. 333-339.
- Hardesty, L, & Wright, J. (1982). Student library skills and attitudes and their change: Relationships to other selected variables. *Journal of Academic Librarianship*, 8(4). 216-220.
- Merkle, C (2009). Undergraduate Students with Strong Tendencies Towards Critical Thinking Experience Lessy *library anxiety*. *Evidence Based Library and Information Practice*, Vol 4, No 4.
- Mellon, C. A. (2004). Library Anxiety: a grounded theory and its development. *College and Research Libraries*. 47. 160-165.
- Statt, D.a. (1990): *The concise Dictionary of psychology*. london. Routledg
- Spielberger. C. D., Anton. W. D. (2007). The nature and treatment of test anxiety In M. Zuckerman, & C. D. Spielberger (Eds). *Emotions and anxiety: New concept, method and applications*.